

OBSAH:

Část první: Krádež

Část druhá: Zvláštní druhy krádeže: abigeatus, vestavěný trám, věci vnesené

Část třetí: Loupež

Část čtvrtá: Urážka na cti

Část pátá: Hanobení hrobu

Část šestá: Stellionatus (hanebnost)

Část sedmá: Cizoložství, smilstvo a krvesmilstvo

Část osmá: Procesní otázky

Texty – část první: Krádež – furtum

První téma: k rozlišení krádeže zjevné a nezjevné:

D 47. 2. 7. Ulpianus libro 41 ad Sabinum:

Pr. Si quis in servitute furtum fecerit et manumissus deprehendatur, an fur manifestus sit, videamus. Et ait Pomponius libro nono decimo ex Sabino non posse eum manifesti conveniri, quia origo furti in servitute facti non fuit manifesti.

1. Ibidem Pomponius eleganter scripsit deprehensione fieri manifestum furem: ceterum si, cum tibi furtum facerem de domo tua, abscondisti te, ne te occidam, etiamsi vidisti furtum fieri, attamen non est manifestum.

2. Sed Celsus deprehensioni hoc etiam adicit, si, cum vidisses eum subripiemem et ad comprehendendum eum accurisses, abiecto furto effugit, furem manifestum esse.

3. Parvique ferre putat, dominus an vicinus an quilibet transiens apprehendat.

PŘEKLAD:

Pr. Posuďme, zda ten, kdo spáchal krádež jako otrok, ale odhalen byl až po propuštění [na svobodu] je zlodějem zjevným. Pomponius v 19. knize svých komentářů K Sabinovi říká, že není možno ho stíhat jako zjevného zloděje, protože skutek krádeže spáchaný v otroctví zjevným způsobem skutečně nebyl.

1. Tamtéž Pomponius příhodně napsal o zadržení při zjevné krádeži: Jestliže někdo krade ve tvém domě a ty se skryješ, aby tě nezabil, pak ani když ho vidíš krást, nebude zlodějem zjevným.

2. Celsus nauku o zadržení rozšířil tak, že pokud jsi zloděje viděl při krádeži a běžel jsi k němu, abys ho zadržel, ale on zahodivše lup uprchl, je zlodějem zjevným:

3. Domnívá se [zmíněný Celsus], že je nepodstatný [nepatrný] rozdíl v tom, jestli zloděje chytí vlastník věci, nebo soused, nebo kolemjdoucí.

Druhé téma: ukradená věc, jež je předmětem zástavy, výpůjčky, nebo poživacího práva:

D 47. 2. 15. Paulus libro quinto ad Sabinum:

Pr. Creditoris, cuius pignus subreptum est, non credito tenus interest, sed omnimodo in solidum furti agere potest: sed et pigneraticia actione id quod debitum excedit debitori praestabit.

1. Dominus, qui rem subripuit, in qua usus fructus alienus est, furti usufructuario tenetur.

2. Sed eum qui tibi commodaverit, si eam rem subripiat, non teneri furti placuisse Pomponius scripsit, quoniam nihil tua interesset, utpote cum nec commodati teneris. Ergo si ob alius impensas, quas in rem commodatam fecisti, retentionem eius habueris, etiam cum ipso domino si eam subripiat, habebis furti actionem, quia eo casu quasi pignoris loco ea res fuit.

PŘEKLAD:

Pr. Věřitel, jemuž byla ukradena zástava, má právní zájem nejen do výše samého závazku [dluhu], ale na každý pád má i nárok ze samotné krádeže, takže může žalovat na celou hodnotu ukradené zastavené věci, a to žalobou z ruční zástavy [pignus]. Musí ale dlužníkovi vydat vše, co přesahuje hodnotu pohledávky [dluhu].

1. Vlastník ukradené věci, k níž měl někdo jiný poživací právo [usufructus], je odpovědný oprávněnému [tj. usufruktáři] z krádeže.

2. Pokud ti někdo půjčil věc a ona byla ukradena, pak půjčitel není [tobě] odpovědný z krádeže; tak napsal Pomponius, protože ty nemůžeš prokázat právní zájem, stejně jako bys ty nebyl odpovědný jemu na základě žaloby z výpůjčky [commodatum]. Avšak pokud vznikly jiné náklady, které jsi vynaložil na půjčenou věc, máš možnost zadržet věc [retenční právo]; i proti vlastníkovi samému můžeš

použít žalobu z krádeže, pokud by ti věc odňal, protože v tomto případě bude věc ve funkci zástavy [jakoby-zástava, namísto zástavy].

D 47. 2. 14. 2. – 3. Ulpianus libro 29 ad Sabinum:

2. Praeterea habent furti actionem coloni, quamvis domini non sint, quia interest eorum.

3. Is autem, apud quem res deposita est, videamus, an habeat furti actionem. Et cum dolum dumtaxat praestet, merito placet non habere eum furti actionem: quid enim eius interest, si dolo careat? Quod si dolo fecit, iam quidem periculum ipsius est, sed non debet ex dolo suo furti quaerere actionem.

PŘEKLAD:

Ulpian ve 29. knize svých komentářů K Sabinovi:

2. Rovněž kolóni mají právo podat žalobu z krádeže, přestože nejsou vlastníky věci, neboť mají prokazatelný právní zájem na [užívání ukradené] věci.

3. Podívejme se, zda osoba, které byla věc svěřena do úschovy, má žalobu z krádeže. Pokud je odpovědná za vše kromě zlého úmyslu, tedy neodpovídá za periculum [zde riziko krádeže], nemá právo podat žalobu z krádeže: jaký by měla právní zájem, když za zlý úmysl neodpovídá? Pokud konala ve zlém úmyslu, nese periculum a nemůže se domáhat žaloby z krádeže, protože za krádež sama odpovídá.

Třetí téma – k úmyslu u krádeže:

D 47. 2. 21. 7. Paulus libro 40 ad Sabinum:

Qui furti faciendi causa conclave intravit, nondum fur est, quamvis furandi causa intravit. Quid ergo? Qua actione tenebitur? Utique iniuriarum: aut de vi accusabitur, si per vim introivit.

PŘEKLAD:

Paulus ve 40. knize svých komentářů K Sabinovi: Kdo vstoupí do místnosti s úmyslem krást, není zloděj, ačkoli vešel s úmyslem krást. Co tedy spáchal? Jaká žaloba se na něj vztahuje? Bude obviněn z injurie [actio iniuriarum aestimatoria], nebo z násilí, pokud vstoupil za použití násilí.

Čtvrté téma – žaloba z krádeže mezi příbuznými?

D 47. 2. 16. Paulus libro septimo ad Sabinum:

Ne cum filio familias pater furti agere possit, non iuris constitutio, sed natura rei impedimento est, quod non magis cum his, quos in potestate habemus, quam nobiscum ipsi agere possumus.

PŘEKLAD:

Paulus v 7. knize svých komentářů K Sabinovi: Otec rodiny nemůže žalovat syna ve své moci, ne kvůli ustanovení zákona, ale kvůli samotné přirozenosti překážky: s těmi, kdož jsou v naší pravomoci, se nemůžeme soudit o nic víc, než se sebou samými.

Páté téma – rozlišení zjevné a nezjevné krádeže:

D 47. 2. 3. Ulpianus libro 41 ad Sabinum:

Pr. Fur est manifestus, quem Graeci ἐπ'αὐτοφώρῳ appellant, hoc est eum, qui deprehenditur cum furto.

1. Et parvi refert, a quo deprehendatur, utrum ab eo cuius res fuit an ab alio.

2. Sed utrum ita demum fur sit manifestus, si in faciendo furto deprehendatur, an vero et si alicubi fuerit deprehensus? Et magis est, ut et Iulianus scripsit, etsi non ibi deprehendatur, ubi furtum fecit, adtamen esse furem manifestum, si cum re furtiva fuerit adprehensus, priusquam eo loci rem pertulerit, quo destinaverat.

PŘEKLAD:

Ulpian ve 41. knize svých komentářů K Sabinovi:

Pr. Zjevný zloděj je ten, kterému Řekové říkají ἐπ'αὐτοφώρῳ; tedy ten, kdo byl přistižen s kradenou věcí.

1. Nezáleží na tom, zda byl chycen vlastníkem věci nebo jinou osobou.

2. Je za zjevného zloděje považován jen tehdy, když byl chycen při činu, nebo i někde jinde? Lepší je Juliánův názor, který říká, že i když není zloděj chycen na místě činu, zůstane zjevným zlodějem, pokud byl chycen s kradenou věcí předtím, než ji přinesl na místo, kde ji měl v úmyslu schovat.

Šesté téma – poškození jiné věci při krádeži:

D 47. 2. 22. Paulus libro nono ad Sabinum:

Pr. Si quid fur fregerit aut ruperit, quod non etiam furandi causa contrectaverit, eius nomine cum eo furti agere non potest.

1. Si eo consilio arca refracta sit, ut uniones puta tollerentur, hique furti faciendi causa contrectati sint, eorum tantummodo furtum factum videri: quod est verum. Nam ceterae res, quae seponuntur, ut ad uniones perveniatur, non furti faciendi causa contrectantur.

PŘEKLAD:

Paulus v 9. knize svých komentářů: Pokud zloděj rozbije nebo zničí něco bez úmyslu ukrást to, nemůže být v této věci žalován z krádeže.

1. Pokud někdo vypáčí truhlici s úmyslem ukrást z ní perly a takto protiprávně s nimi i nakládá [odnese je], skutečně spáchá krádež, ale úmysl krást se vztahoval pouze na tyto perly; to je správný výklad. Co se týká ostatních věcí, které zloděj odstranil, aby se dostal k perlám, s těmi nenakládal v úmyslu je ukrást.

Sedmé téma – odpovědnost více spolupachatelů:

D 47. 2. 21. 9. Si duo pluresve unum tignum furati sunt, quod singuli tollere non potuerint, dicendum est omnes eos furti in solidum teneri, quamvis id contrectare nec tollere solus posset, et ita utimur: neque enim potest dicere pro parte furtum fecisse singulos, sed totius rei universos: sic fiet singulos furti teneri.

Překlad:

Pokud dva nebo více pachatelů ukradli tak těžké břemeno [věc], kterou žádný nemůže unést sám, musíme říci, že všichni jsou odpovědni solidárně za celou věc, ačkoli žádný z nich nemohl samostatně věc odnést; to je naše stanovisko. Žádný z nich nebude odpovědný poměrně [pro parte], ale každý je jednotlivě odpovědný za krádež celé věci.

Osmé téma – vymáhání ukradené věci:

D 47. 2. 19. pr. – 3. Ulpianus libro 40 ad Sabinum:

Pr. In actione furti sufficit rem demonstrari, ut possit intellegi.

1. De pondere autem vasorum non est necesse loqui: sufficiet igitur ita dici "lancem" vel "discum" vel "pateram": sed adscribenda etiam materia est, utrum argentea an aurea an alia quae sit.

2. Quod si quis argentum infectum petat, et massam argenteam dicere et pondus debebit ponere.

3. Signati argenti numerum debebit complecti, veluti aureos tot pluresve furto ei abesse.

PŘEKLAD:

Ulpian ve 40. knize svých komentářů K Sabinovi: V žalobě z krádeže postačí věc tak popsat, aby ji bylo možno určit [poznat].

1. Nemusí být uvedena váha nádobí, stačí uvést „mísa“, „talíř“, nebo „pohár“, avšak musí být popsán materiál, jestli je věc ze stříbra, nebo z jiného materiálu.

2. Jestliže je předmětem žaloby [surové] stříbro, ať je popsáno jako masa stříbra [stříbrná hmota] a uvedena jeho váha.

3. V případě stříbrných mincí musí [žalobce] uvést, kolik mu jich bylo [nejméně] odňato, stejně jako v případě mincí zlatých.

Deváté téma – Krádež cizího dopisu:

D 47. 2. 14. 17. Si epistula, quam ego tibi misi, intercepta sit, quis furti actionem habeat? Et primum quaerendum est, cuius sit epistula, utrum eius qui misit, an eius ad quem missa est? Et si quidem dedi servo eius, statim ipsi quaesita est, cui misi: si vero procuratori, aequae (quia per liberam personam possessio quaeri potest) ipsius facta est, maxime si eius interfuit eam habere. Quod si ita misi epistulam, ut mihi remittatur, dominium meum manet, quia eius nolui amittere vel transferre dominium. Quis ergo furti aget? Is cuius interfuit eam non subripi, id est ad cuius utilitatem pertinebant ea quae scripta sunt. Et ideo quaeri potest, an etiam is, cui data est perferenda, furti agere possit. Et si custodia eius ad eum pertineat, potest: sed et si interfuit eius epistulam reddere, furti habebit actionem. Finge eam epistulam fuisse, quae continebat, ut ei quid redderetur fieretve: potest habere furti actionem: vel si custodiam eius rei recepit vel mercedem perferendae accipit. Et erit in hunc casum similis causa eius et cauponis aut magistri navis: nam his damus furti actionem, si sint solvendo, quoniam periculum rerum ad eos pertinet.

PŘEKLAD:

Jestliže byl zadržen dopis, který jsem ti poslal, kdo z nás může podat žalobu z krádeže? Nejprve je třeba určit, komu dopis patří, zda odesílateli, nebo příjemci? Pokud jsem dopis předal tvému otrokovi, pak ti patří; jestliže jsem předal zástupci, je to stejné, protože i skrze svobodného je možno získat držbu. Dopis se stane vlastnictvím adresáta zejména tehdy, pokud on na tom má právní zájem. Pokud jsem však odeslal dopis, který mi má být vrácen, zůstává mým vlastnictvím, protože jsem je nechtěl ani pozbyt, ani převést. Kdo tedy může podat žalobu z krádeže? Může to učinit ten, v jehož zájmu je, aby dopis nebyl odcizen jinou osobou, tedy i osoba, která má z obsahu dopisu prospěch. Proto je také třeba zjistit, zda může žalobu z krádeže podat ten, jenž měl povinnost list doručit. Bude mít právo podat žalobu z krádeže, pokud je vázán z custodie a bylo v jeho zájmu dopis doručit [tj. splnit závazek]. Je možné, že v dopise bylo nařízeno, aby doručiteli bylo něco předáno nebo pro něho něco vykonáno; pak může použít žalobu z krádeže, kdo má odpovědnost za doručení listu nebo vykonáním tohoto úkonu získá odměnu. Situace je pak obdobná jako u hostinského nebo provozovatele lodi, neboť i jim je dána žaloba z krádeže, jestliže jsou zavázáni, aby nesli odpovědnost za věci [jim svěřené].

Texty – část druhá: Zvláštní druhy krádeže

První téma – abigeatus (krádež dobytka):

D 47. 14. 1. Ulpianus libro octavo de officio proconsulis:

Pr. De abigeis puniendis ita divus Hadrianus consilio Baeticae rescripsit: "Abigei cum durissime puniuntur, ad gladium damnari solent. Puniuntur autem durissime non ubique, sed ubi frequentius est id genus maleficii: alioquin et in opus et nonnumquam temporarium dantur".

1. Abigei autem proprie hi habentur, qui pecora ex pascuis vel ex armentis subtrahunt et quodammodo depraedantur, et abigendi studium quasi artem exercent, equos de gregibus vel boves de armentis abducentes. Ceterum si quis bovem aberrantem vel equos in solitudine relictos abduxerit, non est abigeus, sed fur potius.

2. Sed et qui porcam vel capram vel vervicem abduxit, non tam graviter quam qui maiora animalia abigunt, plecti debent.

3. Quamquam autem Hadrianus metalli poenam, item operis vel etiam gladii praestituerit, attamen qui honestiore loco nati sunt, non debent ad hanc poenam pertinere, sed aut relegandi erunt aut movendi ordine. Sane qui cum gladio abigunt, non inique bestiis obiciuntur.

4. Qui pecora, de quorum proprietate faciebat controversiam, abegit, ut Saturninus quidem scribit, ad examinationem civilem remittendus est. Sed hoc ita demum probandum est, si non color abigeatus quaesitus est, sed vere putavit sua iustis rationibus ductus.

PŘEKLAD:

Ulpian v 8. knize O povinnostech prokonzula: Pr. O trestech pro zloděje dobytka vydal božský Hadrián reskript radě provincie Baetica [v Hispánii]: „Zloději dobytka jsou nejtvrději trestáni; odsuzováni ke stětí mečem. Trestáni nejprísněji ale mají být jen tam, kde se tyto zločiny páchají častěji: jinde ať jsou odsouzeni k nuceným veřejným pracím, vždy dočasně.“

1. Oprávněně jsou za zloděje dobytka považováni ti, kdo kradou dobytek z pastvin nebo ze stáda, a ti, kdo tyto krádeže dobytka provádí jako pravidelnou činnost, když odhání koně nebo dobytek ze stád. Když ale někdo odežene zaběhlé dobytče nebo osamocené koně, nepatří do této kategorie, ale je pouze běžným zlodějem.

2. Avšak ten, kdo odvede svini, kozu nebo ovci, nesmí být potrestán tak přísně jako ten, kdo ukradne větší zvíře.

3. Ač Hadrián za tento zločin stanovil trest práce v dolech, veřejné práce nebo stětí mečem, honestiores [příslušníci vyšších stavů] nepodléhají těmto trestům. Budou vypovězeni do vyhnanství nebo vyloučeni ze svého stavu. Ovšem ty, kteří kradou dobytek se zbraní v ruce, není nespravedlivé předhodit dravým šelmám.

Druhé téma - Krádež trámu, který byl zastavěn do budovy:

D 47. 3. 1. Ulpianus libro 37 ad edictum:

Pr. Lex duodecim tabularum neque solvere permittit tignum furtivum aedibus vel vineis iunctum neque vindicare (quod providenter lex effecit, ne vel aedificia sub hoc praetextu diruantur vel vinearum cultura turbetur): sed in eum, qui convictus est iunxisse, in duplum dat actionem.

1. Tigni autem appellatione continentur omnis materia, ex qua aedificium constet, vineaeque necessaria. Unde quidam aiunt tegulam quoque et lapidem et testam ceteraque, si qua aedificiis sunt utilia (tigna enim a tegendo dicta sunt), hoc amplius et calcem et harenam tignorum appellatione contineri. Sed et in vineis tigni appellatione omnia vineis necessaria continentur, ut puta perticae pedamenta.

2. Sed et ad exhibendum danda est actio: nec enim parci oportet ei, qui sciens alienam rem aedificio inclusit vinxitve: non enim sic eum convenimus quasi possidentem, sed ita, quasi dolo malo fecerit, quo minus possideat.

PŘEKLAD:

Ulpian v 37. knize svých komentářů K ediktu: Pr. Zákon dvanácti desek nedovoluje, aby ukradený trám byl vytržen z budovy, nebo ukradený kůl odstraněn z vinice, nebo je vindikovat (takto zákon moudře ustanovil, aby z toho důvodu nebyly ničeny budovy a vinné kultury). Pokud však bude usvědčen, kdo trám nebo kůl vestavěl, bude vystaven žalobě na dvojnásobek ceny ukradené věci.

1. Pod pojmem trám se rozumí všechnen materiál, z něhož se dům sestavuje, a cokoli nezbytné pro vinici. Proto někteří zastávají názor, že tašky, kámen, cihly a cokoli, co je užitečné v budově (slovo trám pochází od slova krýt), stejně jako vápno a písek patří pod tento pojem. Také v případě vinice cokoli je nutné pro pěstování, jako například kůly a opory, spadá pod tento pojem.

2. Poskytuje se ale žaloba na vydání věci [actio ad exhibendum], neboť nemůže očekávat ohledy ten, kdo vědomě věci patřící jinému zabuduje do své stavby nebo je ke své stavbě připojí. Nebude tedy posouzen, jako by byl držitelem, ale bude posouzen, jako by konal ve zlém úmyslu, aby se viník nestal vlastníkem.

D 47. 3. 2. Ulpianus libro 42 ad Sabinum:

Sed si proponas tigni furtivi nomine aedibus iuncti actum, deliberari poterit, an extrinsecus sit rei vindicatio. Et esse non dubito.

PŘEKLAD:

Ulpian ve 42. knize svých komentářů K Sabinovi: Ale když žaluješ ukradený trám vestavěný do budovy, je třeba zvážit, zda po oddělení trámu z budovy je možná reivindikace. Já o tom nepochybuji.

Třetí téma: Věci vnesené – odpovědnost provozovatelů hostinců, stájí a lodí

D 47. 5. 1. Ulpianus libro 38 ad edictum:

Pr. In eos, qui naves cauponas stabula exercebunt, si quid a quoquo eorum quosve ibi habebunt furtum factum esse dicitur, iudicium datur, sive furtum ope consilio exercitoris factum sit, sive eorum cuius, qui in ea navi navigandi causa esset.

1. Navigandi autem causa accipere debemus eos, qui adhibentur, ut navis naviget, hoc est nautas.

2. Et est in duplum actio.

3. Cum enim in caupona vel in navi res perit, ex edicto praetoris obligatur exercitor navis vel caupo ita, ut in potestate sit eius, cui res subrepta sit, utrum mallet cum exercitore honorario iure an cum fure iure civili experiri.

4. Quod si receperit salvum fore caupo vel nauta, furti actionem non dominus rei subreptae, sed ipse habet, quia recipiendo periculum custodiae subit.

5. Servi vero sui nomine exercitor noxae dedendo se liberat. Cur ergo non exercitor condemnetur, qui servum tam malum in nave admisit? Et cur liberi quidem hominis nomine tenetur in solidum, servi vero non tenetur? Nisi forte idcirco, quod liberum quidem hominem adhibens statuere debuit de eo, qualis esset, in servo vero suo ignoscendum sit ei quasi in domestico malo, si noxae dedere paratus sit. Si autem alienum adhibuit servum, quasi in libero tenebitur.

6. Caupo praestat factum eorum, qui in ea caupona eius cauponae exercendae causa ibi sunt, item eorum, qui habitandi causa ibi sunt: viatorum autem factum non praestat. Namque viatorem sibi eligere caupo vel stabularius non videtur nec repellere potest iter agentes: inhabitatores vero perpetuos ipse quodammodo elegit, qui non reiecit, quorum factum oportet eum praestare. In navi quoque vectorum factum non praestatur.

PŘEKLAD:

Ulpian v 38. knize svých komentářů K ediktu: Pr. Poskytuje se žaloba proti kapitánům lodí, hostinským a majitelům stájí, prohlašuje-li žalobce, že cokoliv některým z nich nebo jimi najatými osobami bylo ukradeno, ať ke krádeži došlo s jejich pomocí nebo na jejich radu či kradli ti, kteří se nacházeli na palubě lodi za účelem plavby.

- 1. Pojem „za účelem plavby“ chápeme tak, že se vztahuje na osoby najaté pro obsluhu lodi, tedy na námořníky.**
- 2. Žaloba zní na dvojnásobek [ceny ukradené věci].**
- 3. Tomu, kdo o věc přijde v hostinci nebo na lodi, odpovídá vlastník lodi nebo hostince na základě prétorského ediktu. Okradený má volbu, zda bude žalovat provozovatele lodi či hostince podle práva honorárního, nebo bude žalovat zloděje podle práva civilního.**
- 4. Přijmou-li hostinský nebo kapitán lodi věc za účelem bezpečného opatrování, vlastník věci nemůže vznést žalobu z krádeže. Může tak učinit ten, kdo nese břemeno odpovědnosti za ztrátu svěřené věci [custodia].**
- 5. Provozovatel lodi se zbaví své odpovědnosti za skutek spáchaný jeho otrokem, vydá-li otroka jako náhradu poškozenému. Proč ale by neměl být odpovědný provozovatel lodi, jestliže si otroka na lodi ponechal zlovolně? A proč za škodu způsobenou svobodnými pracovníky odpovídá plně a za škodu způsobenou otrokem by neodpovídal? Je to snad právě z toho důvodu, že najme-li svobodného pracovníka, musí si prověřit jeho charakter. V případě otroka by ale měl být osvobozen, jako když otrok spáchá zlý skutek doma [v domácím hospodářství], jestliže je připraven otroka vydat k náhradě škody. Když však využije práce cizího otroka, ponese odpovědnost obdobně jako v případě svobodných pracovníků.**
- 6. Hostinský odpovídá za skutky svých pracovníků i za skutky ubytovaných osob. Za skutky pocestných ale neodpovídá, protože pocestné si hostinský ani majitel stájí nevybírání, ani je nemůže odmítnout uprostřed jejich cesty. Ubytované na delší dobu si ale do určité míry vybírat může. Když je neodmítne, musí za jejich skutky odpovídat. Podobně se to má s kapitánem lodi. Za skutky cestujících neodpovídá.**

Texty – část třetí: Loupež – rapina

Téma: Lupiči – effractores:

D 47. 18. 2. Paulus libro singulari de officio praefecti vigiliae:

Inter effractores varie animadvertitur. Atrociores enim sunt nocturni effractores, et ideo hi fustibus caesi in metallum dari solent: diurni vero effractores post fustium castigationem in opus perpetuum vel temporarium dandi sunt.

PŘEKLAD:

Paulus ve Zvláštní knize o povinnostech nočního prefekta:

Můžeme rozlišit různé druhy lupičů. Horší [těžší zločinci] jsou zajisté ti noční, kteří mají být dáni do okovů a s'tati. Denní lupiči necht' jsou po zbičování v okovech odsouzeni k těžkým pracem, a to na doživotí nebo dočasně.

Texty – část čtvrtá: Urážka na cti

Téma: Co je iniuria?

D 47. 10. 1. Ulpianus libro 56 ad edictum:

Pr. Iniuria ex eo dicta est, quod non iure fiat: omne enim, quod non iure fit, iniuria fieri dicitur. Hoc generaliter. Specialiter autem iniuria dicitur contumelia. Interdum iniuriae appellatione damnum culpa datum significatur, ut in lege Aquilia dicere solemus: interdum iniquitatem iniuriam dicimus, nam cum quis inique vel iniuste sententiam dixit, iniuriam ex eo dictam, quod iure et iustitia caret, quasi non iuriam, contumeliam autem a contemnendo.

1. Iniuriam autem fieri Labeo ait aut re aut verbis: re, quotiens manus inferuntur: verbis autem, quotiens non manus inferuntur, convicium fit.

2. Omnemque iniuriam aut in corpus inferri aut ad dignitatem aut ad infamiam pertinere: in corpus fit, cum quis pulsatur: ad dignitatem, cum comes matronae abducitur: ad infamiam, cum pudicitia adtemptatur.

3. Item aut per semet ipsum alicui fit iniuria aut per alias personas. Per semet, cum directo ipsi cui patri familias vel matri familias fit iniuria: per alias, cum per consequentias fit, cum fit liberis meis vel servis meis vel uxori nuruive: spectat enim ad nos iniuria, quae in his fit, qui vel potestati nostrae vel affectui subiecti sint.

PŘEKLAD:

Ulpian v 56. knize svých komentářů K ediktu: Jako bezprávi [iniuria] se označuje skutek proti právu, protože co není právem, nazývá se bezprávím. Tak tomu je v obecné rovině. Ve zvláštních případech některé protiprávní skutky [iniuria] představují urážku na cti [contumelia]. Někdy se pojmem iniuria označuje i škoda způsobená z nedbalosti, jak máme ve zvyku hovořit při užití Aquiliova zákona. Jindy pod pojmem iniuria rozumíme nespravedlnost, protože byl-li někomu vydán chybný nebo nespravedlivý rozsudek, jde o protiprávnost, neboť chybí

právo a spravedlnost. Pojem urážka na cti [contumelia] se odvozuje od slova pohrdání.

1. Labeo říká, že urážka na cti se spáchá skutkem, nebo slovy. Skutkem tehdy, když se zapojí ruce; slovy, když ruce zůstanou stranou a pohana přichází se slovy.

2. Každá iniuria směřuje buď proti tělu, anebo proti důstojnosti, anebo vede ke ztrátě cti. Útočí proti tělu, když je bijí; proti důstojnosti, když milenec unese něčí manželku, a vede ke ztrátě cti, když je sváděn k necudnosti.

3. Iniurii někdo spáchá činem přímo namířeným proti určité osobě [bezprostředně], nebo ji lze spáchat prostřednictvím jiných osob [zprostředkovaně]. Přímo proti určité osobě ji spáchá ten, kdo tak učiní vůči otci rodiny nebo matce rodiny. Prostřednictvím dalších osob k tomu dojde tehdy, když následky jsou namířeny proti mým dětem, proti mým otrokům, proti mé manželce či snaze. Vztahuje se na mou osobu urážka, když tento skutek směřoval vůči těm, kdo jsou podřízeni mé moci nebo se těší mé náklonnosti [srov. dnešní pojem osoba blízká].

Texty – část pátá: Hanobení hrobu

D 47. 12. 1. Ulpianus libro secundo ad edictum praetoris: Sepulchri violati actio infamiam irrogat.

PŘEKLAD:

Ulpian v 2. knize svých komentářů K ediktu: Žaloba ze zhanobení hrobu způsobuje viníkovi infamii [bezectnost].

D 47. 12. 2. Ulpianus libro 18 ad edictum praetoris: Si sepulchrum quis diruit, cessat Aquilia: quod vi tamen aut clam agendum erit: et ita de statua de monumento evolsa Celsus scribit. Idem quaerit, si neque adplumbata fuit neque adfixa, an pars monumenti effecta sit an vero maneat in bonis nostris: et Celsus scribit sic esse monumenti ut ossuaria et ideo quod vi aut clam interdicto locum fore.

PŘEKLAD:

Ulpian v 18. knize svých komentářů K prétorskému ediktu: Když někdo poničí hrob, nepoužije se Akviliův zákon [na náhradu škody], protože bylo konáno násilím nebo tajně. Tento názor napsal Celsus ohledně sochy z pomníku. Otázka se dále týkala případu, kdy socha nebyla připájena [olovem], ani jinak připevněna

k pomníku, a nebylo jasné, zda se má považovat za součást pomníku, nebo zda patří k našemu [soukromému] majetku. Celsus napsal, že socha tvoří součást pomníku stejně jako schránky na ostatky, a proto se využije interdikt Quod vi aut clam [magistrátský rozkaz Co bylo učiněno násilím a tajně – směřující k obnovení původního stavu].

D 47. 12. 3. Ulpianus libro 25 ad edictum praetoris:

Pr. Praetor ait: "Cuius dolo malo sepulchrum violatum esse dicetur, in eum in factum iudicium dabo, ut ei, ad quem pertineat, quanti ob eam rem aequum videbitur, condemnetur. Si nemo erit, ad quem pertineat, sive agere nolet: quicumque agere volet, ei centum aureorum actionem dabo. Si plures agere volent, cuius iustissima causa esse videbitur, ei agendi potestatem faciam. Si quis in sepulchro dolo malo habitaverit aedificiumve aliud, quamque sepulchri causa factum sit, habuerit: in eum, si quis eo nomine agere volet, ducentorum aureorum iudicium dabo".

1. Prima verba ostendunt eum demum ex hoc plecti, qui dolo malo violavit. Si igitur dolus absit, cessabit eiusdem. Personae igitur doli non capaces, ut admodum impuberes, item omnes, qui non animo violandi accedunt, excusati sunt.

2. Sepulchri autem appellatione omnem sepulturae locum contineri existimandum est.

3. Si quis in hereditarium sepulchrum inferat, quamvis heres, tamen potest sepulchri violati teneri, si forte contra voluntatem testatoris intulit: licet enim cavere testatori, ne quis eo inferatur, ut rescripto imperatoris Antonini cavetur: servari enim voluntatem eius oportere. Ergo et si cavit, ut unus tantum heredum inferret, servabitur, ut solus inferat.

4. Non perpetuae sepulturae tradita corpora posse transferri edicto divi Severi continetur, quo mandatur, ne corpora detinerentur aut vexarentur aut prohiberentur per territoria oppidorum transferri. Divus tamen Marcus rescripsit nullam poenam meruisse eos, qui corpus in itinere defuncti per vicos aut oppidum transvexerunt, quamvis talia fieri sine permissu eorum, quibus permittendi ius est, non debeant.

5. Divus Hadrianus rescripto poenam statuit quadraginta aureorum in eos qui in civitate sepeliunt, quam fisco inferri iussit, et in magistratus eadem qui passi sunt, et locum publicari iussit et corpus transferri. Quid tamen, si lex municipalis permittat in civitate sepeliri? Post rescripta principalia an ab hoc discessum sit, videbimus, quia generalia sunt rescripta et oportet imperialia statuta suam vim optinere et in omni loco valere.

6. Si quis in sepulchro habitasset aedificiumve habuisset, ei qui velit agendi potestas fit.

7. Adversus eos, qui cadavera spoliant, praesides severius intervenire, maxime si manu armata adgrediantur, ut, si armati more latronum id egerint, etiam capite plectantur, ut divus Severus rescripsit, si sine armis, usque ad poenam metalli procedunt.

8. Qui de sepulchri violati actione iudicant, aestimabunt, quatenus intersit, scilicet ex iniuria quae facta est, item ex lucro eius qui violavit, vel ex damno quod contigit, vel ex temeritate eius qui fecit: numquam tamen minoris debent condemnare, quam solent extraneo agente.

9. Si ad plures ius sepulchri pertineat, utrum omnibus damus actionem an ei qui occupavit? Labeo omnibus dandam dicit recte, quia in id, quod uniuscuiusque interest, agitur.

10. Si is cuius interest sepulchri violati agere nollet, potest paenitentia acta, antequam lis ab alio contestetur, dicere velle se agere et audietur.

11. Si servus in sepulchro habitat vel aedificavit, noxalis actio cessat et in eum praetor hanc actionem pollicetur. Si tamen non habitet, sed domunculam ibi habeat servus, noxale iudicium erit dandum, si modo habere posse videtur.

12. Haec actio popularis est.

PŘEKLAD:

Ulpian v 5. knize svých komentářů K prétorskému ediktu:

Prétor prohlásil: „Tvrdí-li se, že hrob byl zhanoben ve zlém úmyslu, poskytnu žalobu založenou na zvláštních okolnostech případu, aby viník mohl být odsouzen k zaplacení spravedlivé částky oprávněnému. Není-li oprávněná osoba, nebo zřekne-li se tato osoba práva žalovat, může žalobu podat kterýkoliv jiný občan. Jemu schválím žalobu na sto aureů. Jestliže by chtělo vést soudní při více osob, umožním to tomu, kdo mi přednese nejspravedlivější důvod. Jestliže někdo ve zlém úmyslu obývá hrobku nebo staví budovu na místě určeném pro hrob, poskytnu žalobu na sto aureů tomu, kdo ji vznese.“

1. Úvodní slova výše zmíněného ediktu se vztahují na ty, kteří hanobí ve zlém úmyslu. Proto chybí-li zlý úmysl, postup dle ediktu se neuplatní. Z tohoto důvodu osoby nezpůsobilé jednat ve zlém úmyslu, jako například nedospělí a rovněž i ti, kteří k hrobu přistupují bez úmyslu jej zhanobit, jsou vyviněni.

2. Každé místo uložení lidských ostatků zahrnujeme pod pojem hrob.

3. Pohřbí-li někdo tělo do dědičné hrobky, dokonce i kdyby to byl dědic, může být žalován pro zhanobení hrobu, učinil-li tak proti vůli zůstavitele vyjádřené v závěti. Zůstavitel smí v závěti zakázat, aby byl někdo pohřben do jeho hrobu, jak je stanoveno reskriptem císaře Antonina. Zůstavitelova vůle se musí respektovat. Vysloví-li zůstavitel v závěti vůli, aby pouze jeden z dědiců pohřbíval do dědičné hrobky, musí tomu tak být a pouze určený dědic sám tam smí pohřbívat.

4. Božský [císař] Severus v ediktu určil, že lze přepravovat těla, jež byla pohřbena dočasně na určitém místě. Rovněž v tomto ediktu nařídil, aby se přeprava těl nezdržovala, aby osoby pověřené přepravou nebyly obtěžovány a také aby se nebránilo přepravě těl přes území měst. Božský [císař] Marcus v reskriptu přikázal, aby se neukládaly tresty těm, kdo těla mrtvých přepravují po silnicích skrze vsi a města, ač tak činí bez povolení těch, kdo mají právo tato povolení vydávat.

5. Božský [císař] Hadrián reskriptem stanovil peněžitý trest ve výši čtyřiceti aureů pro ty, kteří pohřbí mrtvé v obcích, a přikázal tuto částku převést do císařské pokladny. Stejný trest postihne úředníky, kteří takové jednání strpěli. Místo bude konfiskováno a těla převezena. Co však, když městská vyhláška pohřbívat v obci dovoluje? Vezme, že císařská nařízení ruší městské vyhlášky, neboť císařské reskripty platí všeobecně. Nařízení císařských reskriptů jsou svou silou všude vynucována a platí na každém místě.

6. Kdo bydlí v hrobce nebo postavil budovu na hrobech, proti tomu může být vznesena žaloba z hanobení hrobu.

7. Proti těm, kdo okrádají mrtvolu, musí správci provincií zasahovat přísněji, zvláště tehdy, když [pachatelé] jednají se zbraní v ruce. Jestliže tento zločin spáchají ozbrojení jako lupiči, budou odsouzeni k hrdelnímu trestu, jak rozhodl božský [císař] Severus v reskriptu. Jestliže se zločinu dopustí beze zbraně, může být vyneseno jakýkoliv jiný trest až po odsouzení k práci v dolech.

8. Soudce, který rozhoduje o žalobě pro zhanobení hrobu, musí vzít do úvahy rozsah zneuctění, prospěch pachatele, způsobenou škodu, opovážlivost těch, kdo se zločinu dopustili. Nikdy nesmí přímo dotčené osobě přisoudit méně, než kolik by přisoudil jinému občanovi.

9. Když je více osob oprávněno z práva na ochranu hrobů, mohou podat žalobu všichni, nebo jen ten, kdo je předešel [podal žalobu jako první]? Labeo zastává správný názor, že žaloba má být poskytnuta všem, neboť každý hájí své vlastní zájmy.

10. Jestliže někdo nechce využít svého oprávnění žalovat pro zneuctění hrobu a pak svého pochybení lituje dříve, než se řízení zahájí z podnětu jiného, může prohlásit, že chce žalovat, a musí být slyšen.

11. Pokud v hrobce žije otrok nebo si na hrobu postaví dům, nedojde k noxální žalobě [proti vlastníkovvi otroka], ale prétor poskytne žalobu přímo proti otrokovi. Jestliže ovšem na tom místě otrok nebydlí, ale použije jej jako přístřešek, povolí se noxální žaloba, chová-li se, jako by místo mohl užívat.

12. Tato žaloba je veřejná [popularis, tj. podat ji může každý římský občan].

D 47. 12. 4. Paulus libro 27 ad edictum praetoris: Sepulchra hostium religiosa nobis non sunt: ideoque lapides inde sublatos in quemlibet usum convertere possumus: non sepulchri violati actio competit.

PŘEKLAD:

Paulus ve 27. knize svých komentářů K prétorскому ediktu: Hroby našich nepřátel nepovažujeme za posvátná místa. Lze z nich proto sebrat kameny či náhrobky a použít je libovolným způsobem, aniž by nám hrozila žaloba pro zhanobení hrobu.

D 47. 12. 5. Pomponius libro sexto ex Plautio: Utimur eo iure, ut dominis fundorum, in quibus sepulchra fecerint, etiam post venditos fundos adeundorum sepulchrorum sit ius. Legibus namque praediorum vendundorum cavetur, ut ad sepulchra, quae in fundis sunt, item eius aditus ambitus funeri faciendi sit.

PŘEKLAD:

Pomponius v 6. knize svých komentářů K Plautiovi: Vykládáme naše právo tak, že vlastníkům pozemků, na nichž byly zřízeny hroby, i po prodeji pozemku náleží právo přístupu k hrobům. Zákony týkající se prodeje pozemků stanoví, že k hrobům, jež se na pozemcích nachází, je zachován přístup i právo konat tam pohřební obřady.

D 47. 12. 6. Iulianus libro decimo digestorum: Sepulchri violati actio in primis datur ei, ad quem res pertinet. Quo cessante si alius egerit, quamvis rei publicae causa afuerit dominus, non debet ex integro adversus eum, qui litis aestimationem sustulerit, dari. Nec potest videri deterior fieri condicio eius, qui rei publicae causa afuit, cum haec actio non ad rem familiarem eiusdem, magis ad ultionem pertineat.

PŘEKLAD:

Julián v 10. knize svých Digest: Žaloba pro zhanobení hrobu se především poskytne tomu, jehož práva byla dotčena. Když tento s žalobou váhá a jiný žalobu podá, dokonce ani když se dotčený vlastník vzdálil v zájmu státu, není možné na základě navrácení v předešlý stav umožnit nové řízení proti tomu, kdo uhradil pokutu určenou [oceněnou] soudem v předešlém procesu. Nelze v tom spatřovat zhoršení postavení dotčené osoby způsobené službou pro stát, neboť tato žaloba se nevztahuje ani tak k rodinným záležitostem, jako spíše k pomstě za zločin.

D 47. 12. 7. Marcianus libro tertio institutionum: Sepulchri deteriore conditione fieri prohibitum est: sed corruptum et lapsum monumentum corporibus non contactis licet reficere.

PŘEKLAD:

Marcián ve 3. knize svých Institucí: Je zakázáno zhoršovat stav hrobu, ale poškozené a posunuté pomníky je dovoleno opravit, pokud nedojde ke kontaktu s ostatky těl.

D 47. 12. 8. Macer libro primo publicorum iudiciorum: Sepulchri violati crimen potest dici ad legem iuliam de vi publica pertinere ex illa parte, qua de eo cavetur, qui fecerit quid, quo minus aliquis funeretur sepeliaturve: quia et qui sepulchrum violat, facit, quo quis minus sepultus sit.

PŘEKLAD:

Macer v 1. knize O veřejných řízeních: zhanobení hrobu může naplnit skutkovou podstatu dle Juliova zákona o veřejném násilí podle té části, která se týká potrestání těch, kdo znemožní sloužit pohřební obřady nebo uložit těla mrtvých; neboť kdo znesvětil hrob poškozením, brání uskutečnění pohřbu.

D 47. 12. 9. Macer libro secundo publicorum iudiciorum: De sepulchro violato actio quoque pecuniaria datur.

PŘEKLAD:

Tentýž ve 2. knize O veřejných řízeních: žaloba pro zhanobení hrobu má také povahu peněžní [poskytuje se peněžní náhrada].

D 47. 12. 10. Papinianus libro octavo quaestionum: Quaesitum est, an ad heredem necessarium, cum se bonis non miscuisset, actio sepulchri violati pertineret. Dixi recte eum ea actione experiri, quae in bonum et aequum concepta est: nec tamen si egerit,

hereditarios creditores timebit, cum etsi per hereditatem optigit haec actio, nihil tamen ex defuncti capiatur voluntate, neque id capiatur, quod in rei persecutione, sed in sola vindicta sit constitutum.

PŘEKLAD:

Papinián v 8. knize svých Právních otázek: Otázkou je, zda nutný dědic, na něhož pozůstalost nepřešla, může podat žalobu pro zhanobení hrobu. Řekl jsem, že oprávněně takovou žalobu podat může, protože žaloba je koncipována na základě smyslu pro dobro a spravedlnost [bonum et aequum]. Když tento dědic podá žalobu, nemusí se obávat věřitelů k pozůstalosti, neboť, ač se tato žaloba odvozuje od dědického vztahu, v daném případě dědic nic na základě zůstavitelovy vůle nezískal a ani neusiluje získat majetek žalobou na vydání majetku. Prospěch může získat jedině v důsledku rozhodnutí na základě podané žaloby.

D 47. 12. 11. Paulus libro quinto sententiarum: Rei sepulchrorum violatorum, si corpora ipsa extraxerint vel ossa eruerint, humilioris quidem fortunae summo supplicio adficiuntur, honestiores in insulam deportantur. Alias autem relegantur aut in metallum damnantur.

PŘEKLAD:

Paulus v 5. knize svých Sentencí: Pachatelé zločinu zneuctění hrobu, kteří přemístili těla nebo kosti, budou odsouzeni k nejpřísnějšímu trestu smrti, jde-li o příslušníky nižších tříd. Příslušníci vyšších tříd budou odsouzeni k doživotnímu vyhnanství na ostrov [deportatio in insulam], k vyhnanství [relegatio] nebo k doživotním nuceným pracím v dolech.

Texty – část šestá: Stellionatus – hanebnost

D 47. 20. 1. Papinianus libro primo responsorum:

Actio stellionatus neque publicis iudiciis neque privatis actionibus continetur.

PŘEKLAD:

Papinián v první knize Právních stanovisek: Žaloba ze stellionatu [hanebnosti] nepatří ani k soukromým žalobám, ani k veřejným trestním řízením.

D 47. 20. 2. Ulpianus libro octavo ad Sabinum:

Stellionatus iudicium famosum quidem non est, sed coercionem extraordinariam habet.

PŘEKLAD:

Ulpian v 8. knize svých komentářů K Sabinovi: Soudní řízení o stellionatu nezpůsobuje infamii [bezectnost], ale má charakter extraordinárního [mimořádného] trestání.

D 47. 20. 3. Ulpianus libro octavo de officio proconsulis:

Pr. Stellionatus accusatio ad praesidis cognitionem spectat.

1. Stellionatum autem obici posse his, qui dolo quid fecerunt, sciendum est, scilicet si aliud crimen non sit quod obiciatur: quod enim in privatis iudiciis est de dolo actio, hoc in criminibus stellionatus persecutio. Ubi cumque igitur titulus criminis deficit, illic stellionatus obiciemus. Maxime autem in his locum habet: si quis forte rem alii obligatam dissimulata obligatione per calliditatem alii distraxerit vel permutaverit vel in solutum dederit: nam hae omnes species stellionatum continent. Sed et si quis merces supposuerit vel obligatas averterit vel si corruperit, aequè stellionatus reus erit. Item si quis imposturam fecerit vel collusionem in necem alterius, stellionatus poterit postulari. Et ut generaliter dixerim, deficiente titulo criminis hoc crimen locum habet, nec est opus species enumerare.

2. Poena autem stellionatus nulla legitima est, cum nec legitimum crimen sit. Solent autem ex hoc extra ordinem plecti, dummodo non debeat opus metalli haec poena in plebeis egredi. In his autem, qui sunt in aliquo honore positi, ad tempus relegatio vel ab ordine motio remittenda est.

3. Qui merces suppressit, specialiter hoc crimine postulari potest.

PŘEKLAD:

Ulpian v 8. knize O povinnostech prokonzula. Pr. Obžaloba ve věci stellionatu patří do pravomoci správce provincie.

1. Je třeba vědět, že stellionatu se dopouští každý, kdo spáchá podvodné jednání, jež nelze podřadit pod žádný jiný zločin. Co lze totiž v soukromé oblasti žalovat žalobou z podvodu, stíhá se v trestním právu žalobou ze stellionatu. Proto každý zločin, který nemá vlastní název, můžeme označit za stellionatus. Zejména má místo tehdy, když někdo věc, která je předmětem závazku, úskočně [klamně] za

účelem obelstění druhého převádí na jiného, směňuje nebo zatěžuje [např. zřizuje zástavní právo], nebo skutečné úmysly předstíráním zakrývá, vždy půjde o stellionatus. Ale i když místo dohodnutého podstrčí jiné zboží nebo je tajně odstraní, nebo je [záměrně] poškodí [zhorší], bude rovněž žalovaným ze stellionatu. Stejně jestliže někdo jedná klamně nebo se tajně spolčil, aby usmrtil jiného, může být žalován pro stellionatus. A obecně můžeme říci, že kde chybí název zločinu, má místo tento zločin [stellionatus], ačkoli není mezi speciálními vyjmenován.

2. Trest za stellionatus není ukládán podle zákona, a ani se nejedná o legitimní zločin [v zákoně vyjmenovaný]. Může však být mimořádně trestán [libovolně?], není-li to u plebejů závažnější trest než odsouzení do dolů. V případě osob vyššího postavení to může být dočasné vyhnanství, nebo zbavení úřadu.

3. Kdo podvodně ukryje zboží, může být stíhán právě pro tento zločin [stellionatus].

D 47. 20. 4. Modestinus libro tertio de poenis:

De periurio, si sua pignora esse quis in instrumento iuravit, crimen stellionatus fit, et ideo ad tempus exulat.

PŘEKLAD:

Modestinus ve třetí knize O trestech: Pokud někdo písemně křivě přísahal, že mu patří věc, kterou má [jen] v zástavě, spáchá zločin stellionatu, a bude poslán do dočasného vyhnanství.

Texty – část sedmá: Cizoložství

D 48. 5. 2. 2. – 8. Ulpianus libro octavo disputationum:

2. Lenocinii quidem crimen lege Iulia de adulteris praescriptum est, cum sit in eum maritum poena statuta, qui de adulterio uxoris suae quid ceperit, item in eum, qui in adulterio deprehensam retinuerit.

3. Ceterum qui patitur uxorem suam delinquere matrimoniumque suum contemnit quique contaminationi non indignatur, poena adulterum non infligitur.

4. Qui hoc dicit lenocinio mariti se fecisse, relevare quidem vult crimen suum, sed non est huiusmodi compensatio admissa. Ideo si maritum velit reus adulterii lenocinii reum facere, semel delatus non audietur.

5. Si publico iudicio maritus uxorem ream faciat, an lenocinii allegatio repellat maritum ab accusatione? Et putem non repellere: lenocinium igitur mariti ipsum onerat, non mulierem excusat.

8. Si simul ad accusationem veniant maritus et pater mulieris, quem praeferrere oporteat, quaeritur. Et magis est, ut maritus praeferratur: nam et propensiore ira et maiore dolore executurum eum accusationem credendum est, in tantum, ut et si pater praevenerit et libellos inscriptionum deposuerit, marito non negligente nec retardante, sed accusationem parante et probationibus instituente atque muniente, ut facilius iudicantibus de adulterio probetur, idem erit dicendum.

PŘEKLAD:

2. Trestný čin kuplířství se ocitl v Juliově zákoně o stíhání cizoložství jako trest pro manžela, jenž těží prospěch z cizoložství své manželky, a rovněž pro případ, kdy se manžel s manželkou přistiženou při cizoložství nerozvede.

3. Ostatně, kdo umožní manželce spáchat tento zločin, zaslouží, aby jeho manželství bylo v opovržení. Toto pošpinění neškodí, není-li trest za cizoložství uložen.

4. Kdokoliv prohlašuje, že spáchal cizoložství za přispění manžela, přeje si ve skutečnosti ospravedlnit svůj zločin. Tato námitka se mu nepovolí. Proto žalovaný nebude vyslyšen, chtěl-li by se vyvinit označením manžela za kuplíře, pokud již na něho [cizoložníka] byla podána žaloba.

5. Jestliže se manžel pokusí stíhat svou manželku v trestním procesu, znemožní mu obvinění z toho, že působil jako její pasák, vznesení obvinění? Myslím, že ne. Takový skutek činí manžela vinným, neosvobozuje ale manželku.

8. Jestliže k obžalobě cizoložné ženy přistoupí manžel i otec ženy zároveň, vyvstane otázka, kterému z nich by prétor měl dát přednost. Zdá se lepší, aby přednost měl manžel, neboť se dá očekávat, že bude žalovat ve větším hněvu a roztrpčenosti. Tento názor je natolik správný, že by se mělo stejně postupovat i poté, co otec manžela u prétora předstihl a sepsal již žalobu, pokud své zpoždění manžel nezavinil a je připraven vznést žalobu, předložit důkazy a se zápalem vést při, aby věc mohla být snadněji prokázána před soudci.

D 48. 5. 3. Ulpianus libro secundo de adulteriis: Nisi igitur pater maritum infamem aut arguat aut doceat colludere magis cum uxore quam ex animo accusare, postponetur marito.

PŘEKLAD:

Ulpián v 2. knize O cizoložství: Jestliže otec neprokáže bezectnost manžela nebo spolčení s manželkou, jež by znamenalo, že manžel manželku ve skutečnosti nechce obvinít, musí otec ustoupit [v právu žalovat] manželovi [cizoložné ženy].

D 48. 5. 1. Ulpianus libro octavo disputationum: Extraneis autem, qui accusare possunt, accusandi facultas post maritum et patrem conceditur: nam post sexaginta dies quattuor menses extraneis dantur et ipsi utiles.

PŘEKLAD:

Ulpián v 8. knize svých Disputací: Po manželovi a otci právo vznést obvinění svědčí dalším občanům. Nepodal-li žalobu manžel nebo otec do šedesáti dnů, další občané mají pro podání žaloby čtyři měsíce.

D 48. 5. 6. Papinianus libro primo de adulteriis:

Pr. Inter liberas tantum personas adulterium stuprumve passas lex Iulia locum habet. Quod autem ad servas pertinet, et legis Aquiliae actio facile tenebit et iniuriarum quoque competit nec erit deneganda praetoria quoque actio de servo corrupto: nec propter plures actiones parcendum erit in huiusmodi crimine reo.

1. Lex stuprum et adulterium promiscui et καταχρηστικώτερον appellat. Sed proprie adulterium in nupta committitur, propter partum ex altero conceptum composito nomine: stuprum vero in virginem viduamve committitur, quod Graeci φυοράν appellant.

2. Filius familiae maritus ab eo, qui sui iuris est, in ea lege non separatur. Divus quoque Hadrianus Rosiano Gemino rescripsit et invito patre filium hac lege reum facere.

PŘEKLAD:

Papinián v první knize O cizoložství: Juliův zákon se uplatní pouze na svobodné osoby, jež byly obětí zločinu cizoložství nebo zneuctění [stuprum – sexuální styk s neprovdanou ženou z vyšší společnosti]. Za východisko u otrokyň snadno poslouží žaloba dle Akviliova zákona [o náhradě škody], žaloba z injurie, a prétor rovněž

neodmítne žalobu za [mravní] zkažení otroka. Pachatel tohoto zločinu tedy neunikne díky vícerym žalobám.

1. V zákoně se proměnlivě nesprávně označuje stejný zločin pojmy zneuctění a cizoložství. Cizoložství lze spáchat pouze s vdanou ženou. Tento pojem byl přijat v souvislosti s dítětem zplozeným jiným mužem než manželem. Zneuctění [stuprum], jež Řekové nazývají „φυοράν“, se páchá s pannou nebo vdovou.

2. Tento zákon nerozlišuje mezi synem pod otcovou mocí, jenž je manželem, a synem svéprávným [sui iuris]. Božský [císař] Hadrián vyložil v reskriptu adresovaném Rosianu Geminovi, že i bez souhlasu svého otce může syn pod otcovskou mocí vznést obvinění podle tohoto zákona.

D 48. 5. 7. Marcianus libro decimo institutionum: Qui pupillam suam duxit uxorem contra senatus consultum, nec matrimonium est hoc et potest adulterii accusari, qui tutor vel curator fuit et intra vicensimum sextum annum duxit uxorem non a patre desponsam vel destinatum vel testamento denominatam.

1. In libro secundo de adulteriis Papiniani Marcianus notat: Incesti commune crimen adversus duos simul intentari potest.

PŘEKLAD:

Marcián v 10. knize svých Institucí: Kdo uzavřel manželství se svou poručenkou v rozporu s usnesením senátu, není právoplatně ženatý a může být stíhán pro cizoložství; stejně jako poručník nebo opatrovník, který se ožení s poručenkou mladší dvaceti šesti let, která mu nebyla otcem zasnoubena, jemu určena nebo zaslíbena v závěti.

1. V druhé knize O cizoložství Marcián poznamenává k Papiniánovi: Společné obvinění z krvesmilstva může být zároveň vzneseno vůči oběma osobám, jež je spáchaly.

D 48. 5. 11. 3. Socer cum nurum adulterii accusaturum se libellis praesidi datis testatus fuisset, maluit accusatione desistere et lucrum ex dote magis petere. Quaeritur, an huiusmodi commentum eius admitti existimes. Respondit: turpissimo exemplo is, qui nurum suam accusare instituisset, postea desistere maluit contentus lucrum ex dote retinere tamquam culpa mulieris dirempto matrimonio: quare non inique repellatur, qui commodum dotis vindictae domus suae praeponere non erubuit.

PŘEKLAD:

Tchán sepsal před správcem kolonie písemnou žalobu, v níž obvinil svou snachu z cizoložství a pak dal přednost stáhnutí žaloby za získání jejího věna. Vzniká otázka, zda byl tento postup přípustný. Odpověď zní, že se jedná o velmi nečestný případ [hanebnou osobu], když poté, co vznesl obvinění proti své snaše, se rozhodl je stáhnout a spokojit se se ziskem spočívajícím v jejím věnu, protože k zániku manželství došlo vinou ženy. Proto není nespravedlivé, když bude zamítnuta žaloba toho, kdo se nestyděl upřednostnit prospěch z věna před pomstou za zneuctění svého domu.

D 48. 5. 11. 4. Adulterii reum intra quinque annos continuos a die criminis admissi defuncta quoque muliere postulari posse palam est.

PŘEKLAD:

Cizoložníka lze stíhat do pěti let poté, co spáchal zločin, dokonce i tehdy, když by žena-cizoložnice již zemřela.

D 48. 5. 11. 13. Ream adulterii uxorem duxi: eam damnatam mox repudiavi. Quaero, an causam discidii praestitisse videor. Respondit: cum per legem Iuliam huiusmodi uxorem retinere prohibearis, non videri causam te discidii praestitisse palam est. Quare ita ius tractabitur quasi culpa mulieris facto divortio.

PŘEKLAD:

Vdaná žena spáchala cizoložství. Po jejím odsouzení jsem ji zapudil. Ptám se, zda jsem zapříčinil rozvod. Odpověď je taková, že Juliův zákon zakazuje v daném případě setrvat se ženou ve svazku a je tedy jasné, že nemůžeš být považován za viníka rozvodu. Věc se právně posoudí tak, jako by k rozvodu došlo vinou ženy.

D 48. 5. 13. 9. – 10. Ulpianus libro secundo de adulteriis:

9. Sed et si qua repudiata, mox reducta sit non quasi eodem matrimonio durante, sed quasi alio interposito, videndum est, an ex delicto, quod in priore matrimonio admisit, accusari possit. Et puto non posse: abolevit enim prioris matrimonii delicta reducendo eam.

10. Idem dicendum est, si stupri velit accusare eam quam postea duxit uxorem: sero enim accusat mores, quos uxorem ducendo probavit.

PŘEKLAD:

Ulpian v druhé knize O cizoložství:

9. Zamysleme se nad následující situací. Zapuzenou ženu později vzal manžel zpět, ne aby pokračovalo první manželství, ale aby vzniklo nové. Může být žena obviněna ze zločinu, který spáchala za prvního manželství? Myslím, že nemůže, neboť tím, že ji manžel vzal zpět, způsobil zánik trestnosti všech zločinů spáchaných za prvního manželství.

10. Stejně pravidlo platí, chce-li muž obvinít ze zneuctění ženu (stuprum), se kterou se po spáchání zločinu ožení. Je pozdě založit obvinění na chování, které schválil tím, že se s ní oženil.

D 48. 5. 20. – 22. Papinianus libro primo de adulteriis: Patri datur ius occidendi adulterum cum filia quam in potestate habet: itaque nemo alius ex patribus idem iure faciet: sed nec filius familias pater:

Ulpianus libro primo de adulteriis: (sic eveniet, ut nec pater nec avus possint occidere) nec immerito: in sua enim potestate non videtur habere, qui non est suae potestatis.

PŘEKLAD:

20. Papinián v první knize O cizoložství: Jen otec rodiny disponuje právem zabít muže, jenž spáchal cizoložství s dcerou, která je v jeho moci. Proto žádný jiný příslušník rodiny nemůže po právu učinit totéž, ani syn pod otcovskou mocí, který sám má dceru, tak nemůže učinit.

21. Může tudíž nastat situace, že ani otec ani děd nemohou zabít cizoložníka. To není nemožné, protože, kdo nemá moc nad sebou, nemůže ji mít nad někým jiným.

22. Tento zákon nečiní rozdíl mezi biologickým a adoptivním otcem.

D 48. 5. 22. 4. Ideo autem patri, non marito mulierem et omnem adulterum remissum est occidere, quod plerumque pietas paterni nominis consilium pro liberis capit: ceterum mariti calor et impetus facile decernentis fuit refrenandus.

PŘEKLAD:

A proto otec, ne manžel, má právo zabít ženu a každého cizoložníka. Obecným důvodem tohoto pravidla je, že otcovy city berou ohled k zájmům dětí, ale vášeň a výbušnost manžela, jenž se rozhoduje zbrkle, musí být potlačeny.

D 48. 5. 23. 4. Quod ait lex "in continenti filiam occidat", sic erit accipiendum, ne occiso hodie adultero reservet et post dies filiam occidat, vel contra: debet enim prope uno ictu et uno impetu utrumque occidere, aequali ira adversus utrumque sumpta. Quod si non affectavit, sed, dum adulterum occidit, profugit filia et interpositis horis adprehensa est a patre qui persequebatur, in continenti videbitur occidisse.

PŘEKLAD:

Kde zákon praví „Smí svou dceru zabít okamžitě“, musíme tato slova chápat tak, že po zabití cizoložníka se nemůže rozhodnout zabít dceru v dalších dnech. Naopak musí je zabít jedním úderem a jedním útokem v jednom záchvatu rozhořčení vůči oběma. Když se ale dcera bez otcova přispění dá na útěk, zatímco otec zabíjí cizoložníka, a otec ji po několika hodinách dostihne a zabije, poté co ji pronásledoval, má se za to, že ji zabil okamžitě.

D 48. 5. 25. pr. Macer libro primo publicorum: Marito quoque adulterum uxoris suae occidere permittitur, sed non quemlibet, ut patri: nam hac lege cavetur, ut liceat viro deprehensum domi suae (non etiam soceri) in adulterio uxoris occidere eum, qui leno fuerit quive artem ludicram ante fecerit in scaenam saltandi cantandive causa prodierit iudiciove publico damnatus neque in integrum restitutus erit, quive libertus eius mariti uxorisve, patris matris, filii filiae utrius eorum fuerit (nec interest, proprius cuius eorum an cum alio communis fuerit) quive servus erit.

PŘEKLAD:

Macer v první knize O veřejných řízeních: Manžel rovněž může zabít muže, který se dopouští cizoložství s jeho manželkou, ne však kohokoliv bez rozdílu jako otec. Zákon stanoví, že manžel může zabít cizoložníka, když jej přistihne ve svém vlastním domě, ale ne, když jej přistihne v domě svého tchána. Rovněž tak nemůže zabít muže, jenž se dopustil kuplířství nebo vykonával zaměstnání herce, tanečníka, zpěváka nebo byl odsouzen veřejným soudem a zahlazením mu nebyla navrácena jeho občanská práva a ani propuštěnce svého, manželky, otce nebo matky, syna nebo dcery kohokoliv z nich, přičemž nehraje roli, zda patřil výlučně některé z výše uvedených osob či byl povinen k úsluhám dvěma pánům. To samé se vztahuje na otroka.

D 48. 5. 34. 1. Adulterium in nupta admittitur: stuprum in vidua vel virgine vel puero committitur.

PŘEKLAD:

K cizoložství dojde s vdanou ženou, ke zneuctění [stuprum] tehdy, když je spácháno s vdovou, pannou nebo chlapcem.

D 48. 5. 39. 3. Nonnumquam tamen et in maribus incesti crimina, quamquam natura graviora sunt, humanius quam adulterii tractari solent: si modo incestum per matrimonium illicitum contractum sit.

PŘEKLAD:

Někdy však v případě mužů se zločin krvesmilstva, ač svou povahou je závažnější, posuzuje mírněji než cizoložství, za předpokladu, že krvesmilstvo bylo spácháno s rámci neplatného manželství.

D 48. 5. 39. 4. Fratres denique imperatores Claudiae crimen incesti propter aetatem remiserunt, sed distrahi coniunctionem illicitam iusserunt, cum alias adulterii crimen, quod pubertate delinquitur, non excusetur aetate. Nam et mulieres in iure errantes incesti crimine non teneri supra dictum est, cum in adulterio commisso nullam habere possint excusationem.

PŘEKLAD:

Císařští bratři s ohledem na její věk omilostnili Claudii, jež spáchala krvesmilstvo. Přikázali ale, aby protiprávní vztahy byly přerušeny. Avšak jinak zločin cizoložství spáchaný po dovršení dospělosti nelze omluvit. Z výše uvedeného plyne, že ženy jednající v právním omylu nejsou odpovědný za krvesmilstvo, když ovšem páchají cizoložství, není pro ně omluvy [vyvinění].

D 48. 5. 39. 8. Imperator Marcus Antoninus et Commodus filius rescripserunt: "Si maritus uxorem in adulterio deprehensam impetu tractus doloris interfecerit, non utique legis Corneliae de sicariis poenam excipiet". Nam et divus Pius in haec verba rescripsit Apollonio: "Ei, qui uxorem suam in adulterio deprehensam occidisse se non negat, ultimum supplicium remitti potest, cum sit difficillimum iustum dolorem temperare et quia plus fecerit, quam quia vindicare se non debuerit, puniendus sit. Sufficiet igitur, si humilis loci sit, in opus perpetuum eum tradi, si qui honestior, in insulam relegari".

PŘEKLAD:

Císař Marcus Antoninus a jeho syn Commodus určili v reskriptu, že manžel dohnaný nápirem hlubokého žalu k zabití manželky přistižené při cizoložství neobdrží trest určený vrahům dle Corneliova zákona. Je tomu tak proto, že božský [císař] Pius se v reskriptu adresovaném Appolloniovi vyslovil takto: „Kdokoli nepopírá, že zabil manželku přistiženou při cizoložství, může se vyhnout popravě, neboť udržet na uzdě oprávněné rozhořčení je obtížné. Protože ale překročil meze oprávněné pomsty, musí být potrestán. Proto přísluší-li manžel k nižším společenským vrstvám, dostatečné bude odsouzení k doživotním nuceným pracím, patří-li k vyšším společenským vrstvám, bude odsouzen do vyhnanství na ostrov.“

D 48. 5. 40. pr. Papinianus libro 15 responsorum:

Vim passam mulierem sententia praesidis provinciae continebatur: in legem Iuliam de adulteriis non commisisse respondi, licet iniuriam suam protegendae pudicitiae causa confestim marito renuntiari prohibuit.

PŘEKLAD:

Ulpian v 15. knize svých Právních odpovědí: Správce provincie rozhodl, že jistá žena byla znásilněna. Vydal jsem stanovisko, že tato žena nenese odpovědnost za cizoložství dle Juliova zákona, a za účelem ochrany její cudnosti neměla dovoleno okamžitě informovat manžela o injurii [pohaně], kterou utrpěla.

Texty – část osmá: Procesní otázky

První téma: konkurence žalob, trestných činů a trestů

D 47. 1. 2. Ulpianus libro 43 ad Sabinum:

Pr. Numquam plura delicta concurrentia faciunt, ut ullius impunitas detur: neque enim delictum ob aliud delictum minuit poenam.

1. Qui igitur hominem subripuit et occidit, quia subripuit, furti, quia occidit, Aquilia tenetur, neque altera harum actionum alteram consumit.

2. Idem dicendum, si rapuit et occidit: nam et vi bonorum raptorum et Aquilia tenebitur.

3. Quaesitum est, si condictus fuerit ex causa furtiva, an nihilo minus lege Aquilia agi possit. Et scripsit Pomponius agi posse, quia alterius aestimationis est legis Aquiliae actio, alterius condictio ex causa furtiva: namque Aquilia eam aestimationem complectitur, quanti eo anno plurimi fuit, condictio autem ex causa furtiva non egreditur retrorsum iudicii accipiendi tempus. Sed si servus sit, qui haec admisit, ex quacumque actione noxae fuerit deditus, perempta est altera actio.

4. Item si quis subreptum flagello ceciderit, duabus actionibus tenetur furti et iniuriarum: et si forte hunc eundem occiderit, tribus actionibus tenebitur.

5. Item si quis ancillam alienam subripuit et flagitaverit, utraque actione tenebitur, nam et servi corrupti agi poterit et furti.

6. Item si quis servum vulneravit, quem subripuerat, aequae duae actiones locum habebunt Aquiliae et furti.

PŘEKLAD:

D 47. 1. 2. Ulpian ve 43. knize svých komentářů K Sabinovi:

Pr. Pokud někdo spáchá více trestných činů zároveň, nebude beztrestný pro některý z nich, neboť odsouzení za jeden zločin nezmenšuje trest za druhý zločin.

1. Když někdo okrade a zabije otroka, bude zavázán jak žalobou z krádeže, za to co ukradl, tak žalobou z Akviliova zákona [na náhradu škody] za zabití otroka, a použití jedné z těchto žalob nevylučuje použití druhé.

2. Totéž je třeba říci, když [otroka] oloupil a zabil: je zavázán jak ze žaloby z loupeže [actio vi bonorum raptorum], tak ze žaloby podle Akviliova zákona.

3. Pokud bylo žalováno vrácení [ukradené] věci na základě kondikce z krádeže, může být nadto ještě použita žaloba ze zákona Akviliova. Jak píše Pomponius: můžeš žalovat, protože účel náhrady škody podle akvilského zákona je jiný, než účel kondikce na vydání ukradené věci. Akvilský zákon totiž vyžaduje přisoudit nejvyšší cenu věci za poslední rok, zatímco kondikce na vydání ukradené věci je podle hodnoty věci v době krádeže, ne zpětně. Pokud však zločin spáchal otrok, a byl na základě některé z žalob vydán [poškozenému jako náhrada], není možné užít další žalobu.

4. Pokud někdo ukradeného [otroka] zbičoval, bude zavázán jak z žaloby z krádeže, tak z žaloby z urážky [jeho pána!]. Pokud by [bitím] otroka usmrtil, bude zavázán ze tří žalob.

5. Stejně tak platí, pokud někdo ukradl otrokyni a mravně ji zkazil [svedl ji k neřestem], bude zavázán ze dvou žalob, neboť může být žalován jak žalobou ze zkažení otroka, tak žalobou z krádeže.

6. Rovněž když někdo zraní otroka, kterého ukradl, budou na místě právě dvě žaloby: akvilská [na náhradu škody] a z krádeže.

Druhé téma – odpovědnost:

D 47. 2. 21. 10. Paulus libro 40 ad Sabinum:

Quamvis autem earum quoque rerum, quas quis non abstulit, furti teneatur, attamen condici ei non potest, idcirco quia condici ea res, quae ablata est, potest: et ita et Pomponius scribit.

PŘEKLAD:

Paulus ve 40. knize svých komentářů K Sabinovi: Ačkoli může vzniknout odpovědnost za věc, kterou osoba [při krádeži] neodnesla, nelze proti ní vznést žalobu z krádeže, protože takový proces by nevedl k vrácení věci, která byla odnesena. Tak napsal i Pomponius.

Třetí téma – běh lhůty:

D 48. 5. 15. 5. Quidam accusare volebat adulterii mulierem et postulabat, ne sibi computarentur dies, quos in custodiam fecisset: me hoc admittente exstitit qui mihi contradiceret. Cuius opinionem an tu probes, rogo maturius mihi scribas. Respondit: opinionem tuam et verba legis et sententia adiuvant, cui placuit utiles dies accusatori computandos esse, id est quibus potuit accusationis sollemnia implere. Quare sine dubio dies, quibus quis in custodia fuit, extra computationem utilium dierum existimanti tibi constitutos contradici non debuit.

PŘEKLAD:

Kdosi chtěl obvinít ženu z cizoložství a požadoval, aby mu lhůta pro podání žaloby neběžela po dobu, kterou strávil ve vězení. S tímto řešením jsem souhlasil, jiný právník nesouhlasil. Pokud se kloníš k názoru tohoto jiného právníka, žádám, abys mi napsal své úvahy o tomto problému. Mé stanovisko bylo, že text i účel zákona podporují závěr žadatele. Proto se rozhodlo, že pouze ve dnech, kdy lze vznést obvinění [dies utiles], běží lhůta pro podání žaloby. Jde o dny, ve kterých žalobce může splnit formalitu vyžadovanou pro podání žaloby. Zaručeně tedy není

důvod stavět se proti názoru, že mezi použitelné dny nelze započítat dny, které žadatel strávil ve vězení, jak tvrdíš.

D 48. 5. 12. 6. Sexaginta dies, qui marito accusanti utiles computantur, feriatis quoque diebus, si modo facultatem praesidis adeundi accusator habuit, numerari certum est, quoniam de plano quoque libellus dari potest. Quod privilegium si amisit, non prohibetur intra alios quattuor menses querellam suam apud iudicem deferre.

PŘEKLAD:

Lhůta šedesáti dnů k podání žaloby [proti cizoložství] manželem se nestaví po dobu svátků za předpokladu, že žalobce má možnost předstoupit před správce kolonie, nebo mu poslat písemné podání, neboť se potřebná informace může ke správci kolonie dostat, ač zrovna není v úřadě. Je-li však zbaven této možnosti, může se během dalších čtyř měsíců obrátit na soudce s querellou [stížností].

D 48. 21. 3. pr. Marcianus libro singulari de delatoribus:

Qui rei postulati vel qui in scelere deprehensi metu criminis imminentis mortem sibi consciverunt, heredem non habent. Papinianus tamen libro sexto decimo digestorum responsorum ita scripsit, ut qui rei criminis non postulati manus sibi intulerint, bona eorum fisco non vindicentur: non enim facti sceleritatem esse obnoxiam, sed conscientiae metum in reo velut confesso teneri placuit. Ergo aut postulati esse debent aut in scelere deprehensi, ut, si se interfecerint, bona eorum confiscentur.

PŘEKLAD:

Marcián ve Zvláštní knize o udavačích: Osoby, které byly obviněny nebo přistiženy při páchání zločinu a ze strachu z nadcházejícího trestního stíhání spáchaly sebevraždu, nemají dědice. Papinianus nicméně v šesté knize svých Digest říká, že, sáhnou-li si na život ti, kdo dosud nebyli obviněni, jejich majetek by neměl připadnout státu, protože se netrestá špatnost skutku, ale přiznání viny, k němuž došlo ze strachu obviněného. Proto [jen] majetek těch, kdo mají být obviněni, nebo byli zadrženi při zločinu a kteří si vzali život, propadne státu.

D 48. 21. 3. 3. Ergo ita demum dicendum est bona eius, qui manus sibi intulit, fisco vindicari, si eo crimine nexus fuit, ut, si convinceretur, bonis careat.

PŘEKLAD:

Můžeme tedy shrnout, že majetek toho, kdo si vzal život vlastní rukou, propadne státu, jestliže se na zločinu podílí takovým způsobem, že by v případě jeho odsouzení došlo ke ztrátě majetku.

D 48. 21. 3. 7. Si qui autem sub incerto causae eventu in vinculis vel sub fideiussoribus decesserint, horum bona non esse confiscanda mandatis cavetur.

PŘEKLAD:

Podle císařských mandátů se v případě těch, kdo zemřou z nejistých příčin ve vězení nebo po propuštění na záruku (kauci), jejich majetek nezabavuje.

Závěrečné poznámky:

Latinský text převzat z následujícího zdroje:

Corpus iuris civilis, editio stereotypa quinta decima. Volumen primum: Institutiones et Digesta. Recognovit Paulus Krueger et Theodorus Mommsen. Berolini apud Weidmanos: 1928.

Upozornění pro uživatele ohledně autorských práv: Pokud máte zájem použít naše překlady ve své práci, budeme samozřejmě potěšeni. Respektujte však slušnost a zákonné požadavky a uvádějte autory překladů a zdroj, odkud jste překlad převzali. Děkujeme.

Dáno v Olomouci 10. 1. 2012.

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
TEXTY KE STUDIU ŘÍMSKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA
Výstup z grantu FR VŠ č. 338/2011
Přeložili: © Kamila Bubelová a Ivan Ládr